

به نام خداوند بخشنده مهربان

۱۱۷۳

۸۷/۱۱۰۵۹۱۱
۸۷/۱۲۶

دانشگاه شریاز

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته حقوق بین الملل

رویکرد حقوقی سازمان ملل متحد در جلوگیری از تغییرات شدید آب و هوایی

توسط

شاهو جعفری

۱۳۸۷ / ۱۱ / ۲۵

استاد راهنما

دکتر عباس تدینی

کتابخانه و مرکز اسناد
دانشگاه شریاز

آبان ۸۷

۱۱۰۰۷۳

به نام خدا

رویکرد حقوقی سازمان ملل در جلوگیری از تغییرات شدید آب و هوایی

به وسیله
شاهو جعفری

پایان نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی از فعالیت های تحصیلی
لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته

حقوق بین الملل

۱۳۸۷ / ۱۱ / ۳۰

ارزیابی شده توسط کمیته پایان نامه با درجه: عالی

دکتر عباس تدینی، استادیار بخش حقوق عمومی و بین الملل (رئیس کمیته).....

دکتر نادر مردانی، استادیار بخش حقوق عمومی و بین الملل.....

دکتر فرهاد طلایی، استادیار بخش حقوق عمومی و بین الملل.....

آبان ۸۷

تقدیم به خانواده محترم جعفری

و کسانی که با رنگ سیاه قلم، زندگی ام را
روشنی بخشیده اند

سپاسگذاری

مراتب تشکر و قدردانی خود را خدمت استاد فرزانه حقوق بین الملل جناب آقای دکتر تدینی استاد راهنما و نیز اساتید محترم مشاور آقایان دکتر مردانی و دکتر طلایی که اینجانب را در مراحل مختلف پایان نامه از ارشادات و راهنماییهای خردمندانه خود بهره مند ساخته اند اعلام می دارم .

چکیده

رویکرد حقوقی سازمان ملل در جلوگیری از تغییرات شدید آب و هوایی

به و سیله

شاهو جعفری

پدیده و یا به معنای واقعی آن بحران تغییرات آب و هوایی، مسئله ای است که تحقیقات و مطالعات مربوط به آن بعد از انقلاب صنعتی در دستور کار محافل علمی جهان قرار گرفت. بعد از انقلاب صنعتی به دلیل رشد تولیدات کشورها در حوزه های صنعتی، کشاورزی و انرژی انتشار گازهای گلخانه ای رو به فزونی گرفت که این امر اثرات منفی را در سیستم آب و هوایی جهان از قبیل خشکسالی، بالا آمدن بیش از حد آب دریاها و..... بوجود آورد.

در این تحقیق (پایان نامه) سعی شده است تا رویکرد سازمان ملل در راستای مقابله با بحران تغییرات آب و هوایی مورد تجزیه و تحلیل حقوقی قرار گیرد. در این تحقیق بیان خواهد شد که اهمیت موضوع تا قبل از دهه اول قرن بیست و یکم مانع از توافق جمعی کشورها بر سر مقابله با بحران مذکور شد. از همین رو سازمان ملل مسائل مرتبط با پدیده تغییرات آب و هوایی را از قبیل محافظت از لایه ازن، مقابله با بیابان زایی و..... در دستور کار خود قرار داد. تا اینکه از سال ۱۹۹۰ به بعد تلاشهای سازمان ملل موثر واقع شد و کنوانسیون ساختاری ملل متحد راجع به تغییرات آب و هوایی در سال ۱۹۹۲ و پروتکل کیوتو در سال ۱۹۹۷ به تصویب رسید.

در پایان، نتیجه ای که حاصل می شود این است که به لحاظ وجود رابطه تنگاتنگ میان بحران تغییرات آب و هوایی و صلح و امنیت بین الملل ضرورت اقدام سازمان ملل در ایجاد نظام حقوقی حاکم بر بحران و تصویب استاد بین المللی مرتبط و نیز اقدام نهادهای وابسته به سازمان ملل امری است اجتناب ناپذیر. همچنین نظام ضمانت اجرای مربوطه باید با توجه به رویکرد عملی مسئولیت بین المللی کشورها در عصر کنونی باشد امری که می تواند قاعده جلوگیری از تغییرات آب و هوایی را در جرگه تعهدات عام الشمول قرار دهد.

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	مقدمه
	قسمت اول: علل وعوامل پیدایش پدیده تغییرات آب وهوایی وچگونگی موضع حقوق بین-
۶	الملل
۶	مقدمه
۸	فصل اول: تبیین مفهوم تغییرات آب و هوایی و چگونگی پیدایش آن
۸	مبحث اول: تبیین مفهوم تغییرات آب و هوایی
	مبحث دوم: نقش معیارهای طبیعی (خارج از فعالیت انسان) در ایجاد بحران تغییرات آب و
۱۰	هوایی
۱۱	گفتار اول: معیار زمینی
۱۵	گفتار دوم: معیار جوی
	مبحث دوم: نقش معیارهای اصلی ناشی از فعالیت انسان در ایجاد بحران تغییرات آب و هوایی
۱۷	
۱۹	گفتار اول: انتشار گازهای گلخانه ای
۲۱	گفتار دوم: تغییر استفاده از زمین
۲۳	گفتار سوم: گازهای جوی
۲۵	فصل دوم: حقوق بین الملل و تغییرات آب وهوایی
۲۵	مبحث اول: ضرورت وضع رژیم حقوقی حاکم بر بحران تغییرات آب و هوایی
۳۱	مبحث دوم: سازمان ملل و تدوین رژیم حقوقی حاکم بر بحران تغییرات آب و هوایی
۳۳	گفتار اول: کنوانسیون ساختاری ملل متحد راجع به تغییرات آب وهوایی
۴۳	گفتار دوم: پروتکل کیوتو
	مبحث سوم: جایگاه دولتها، سازمان های بین المللی دولتی و غیر دولتی در رابطه با نظام
۴۸	حقوقی ذیربط

۴۹	گفتار اول : جایگاه دولتها در رابطه با نظام حقوقی ذیربط
۵۰	گفتار دوم: جایگاه سازمانهای بین المللی دولتی در رابطه با نظام حقوقی ذیربط
۵۲	گفتار سوم: جایگاه سازمان های بین المللی غیر دولتی در رابطه با نظام حقوقی ذیربط
۵۷	نتیجه
۶۰	قسمت دوم: نقش سازمان ملل متحد در جلوگیری از پیدایش و اثرات تغییرات آب وهوایی
۶۰	مقدمه
۶۱	فصل اول: صلح و امنیت بین المللی، سازمان ملل و تصویب کنوانسیونهای زیست محیطی
۶۱	مبحث اول: شورای امنیت و تحول مفهوم صلح و امنیت بین المللی
۶۵	مبحث دوم: کنوانسیون ساختاری ملل متحد راجع به تغییرات آب و هوایی
۷۴	مبحث سوم: پروتکل کیوتو
۸۲	مبحث چهارم: کنوانسیون مونترال راجع به حمایت (حفاظت) از لایه ازن (۱۹۸۵)
۸۵	مبحث پنجم: پروتکل مونترال راجع به موادی که لایه ازن را تخریب می کنند
۸۹	مبحث ششم: کنوانسیون مبارزه با بیابان زایی
۹۳	مبحث هفتم: کنوانسیون تنوع گونه های زیستی
۹۹	فصل دوم: نقش نهادهای وابسته به سازمان ملل
۹۹	مبحث اول: هیات بین المللی راجع به تغییرات آب وهوایی
۱۰۷	مبحث دوم: سازمان جهانی هواشناسی
۱۱۰	مبحث سوم: برنامه محیط زیست سازمان ملل
۱۱۴	مبحث چهارم: سایر نهادهای ذیربط
۱۱۴	گفتار اول: نظام جهانی دیده بان آب و هوا
۱۱۵	گفتار دوم: نهاد تسهیلات جهانی محیط زیست
۱۱۷	گفتار سوم: کمیسیون توسعه پایدار
۱۲۶	مبحث پنجم: ایران و تغییرات آب و هوایی
۱۲۶	گفتار اول: تاثیر منفی تغییرات آب و هوایی بر محیط زیست ایران
۱۲۷	گفتار دوم: نقش منفی ایران در تغییرات آب و هوایی
۱۲۸	گفتار سوم: تعهدات ایران در جلوگیری از تغییرات شدید آب و هوایی
۱۳۲	نتیجه
۱۳۴	جمع بندی کلی
۱۳۷	منابع و مأخذ

- ۱۵۰ پیوست ها
- ۱۵۰ پیوست ۱: کنوانسیون ساختاری ملل متحد راجع به تغییرات آب و هوایی
- ۱۷۳ پیوست ۲: پروتکل کیوتو

فهرست شکل ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان شکل</u>
۱۳	شکل ۱: چگونگی تغییر چرخش زمین به دور خورشید
۱۴	شکل ۲: فوران آتشفشان کوه پیناتوبو در سال ۱۹۹۱
۹۰	شکل ۳: بیابان ساھارا

فهرست نقشه ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان نقشه</u>
۱۸	نقشه ۱: بیشترین تولید گاز دي اکسید کربن در جهان
۲۲	نقشه ۲: میزان جنگل زدایی در سراسر جهان
۸۲	نقشه ۳: میزان ازن موجود و حفره ایجاد شده در ازن

فهرست حروف اختصاری

- 1- NGGP:National Greenhouse GAS Inventories Program
برنامه گازهای گلخانه ای داخلی ناشی از فعالیت انسان
- 2- Task Force on national Inventories(TFI)
نهاد(شغل) اجباری برای (انتشارات) داخلی ناشی از فعالیت انسان
- 3-TSU:Technical Support Unit
نهاد (واحد) حمایت فنی
- 4-IGES:Institute for Global Environmental Strategies
نهاد استراتژیهای جهانی محیط زیست
- 5-UNFCCC: United Nations Framework Convention on Climate Change
کنوانسیون
ساختاری ملل متحد راجع به تغییرات شدید آب و هوایی
- 6-UNDPI: United nation Department of Public Information
واحد اطلاعات عمومی سازمان ملل
- 7- AMR:Annual Ministerial Review
بازنگری سالانه وزارتی
- 8-MDG:Millennium Development Goals
اهداف توسعه هزاره
- 9- UNCBD:United Nation Convention on Biological Diversity
کنوانسیون سازمان ملل راجع به تنوع گونه های زیستی
- 10- UNCCD:United Nation Convention to Combat Desertification
کنوانسیون سازمان ملل مبارزه با بیابان زایی
- 11- COP:Conference of Parties
کنفرانس اعضا
- 12-SBSTA:Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice

نهاد(هیات)فرعي براي توصیه علمی و تکنولوژیکی

- 13-SBI:Subsidiary Body for Implementation
نهاد فرعي پراي اجرا
- 14- CDM:Clean Development Mechanism
مکانيسم توسعه پاک
- 15- EB:Executive Board
هيئت اجرايي
- 16- JWG:Joint Working Group
گروه کاري مشترک
- 17- Cfc:Chlorofluorocarbons
کلوروفلوروکربن
- 18- TEAP: Technology and Economic Assessment panel
هيئت ارزيابي تکنولوژي و اقتصادي
- 19- PACD:Plan of Action to Combat Desertification
برنامه اقدام مبارزه با بيابان زايي
- 20-UNCOD:United Nation Conference on Desertification
کنفرانس ملل متحد راجع به بيابان زايي
- 21- CPB:Cartagena protocol on Biosafety
پروتکل کارتجنا راجع به ايمني گونه هاي زيستي
- 22- WMO:World Meteorological organization
سازماني جهاني هواشناسي
- 23- GCOS:Global Climate Observing System
سيستم جهاني نظارت کننده بر آب و هوا
- 24- UNEP:United Nation Environment Program
برنامه محيط زيست سازمان ملل
- 25- GTOS:Global Terrestrial Observing System(
سيستم جهاني نظارت کننده بر زمين
- 26- GEF:Global Environment Facility
تسهيلات جهاني محيط زيست
- 27- CSD:Commission on Sustainable Development
کميسیون راجع به توسعه پايدار
- 28- JPOI:Johanesburg plan of Implementation
برنامه اجراي ژوهانسبورگ
- 29- FAO:Food and Agriculture Organization
سازمان خواروبار و کشاورزي
- 30- IDWG:Interdepartemental working Group on climate change
گروه کاري بين اداره اي راجع به تغييرات آب و هوايي
- 31- ICU:International Communication Union
اتحاديه بين المللي ارتباطات
- 32- CEIF:Clean Energy Investment Framework

- چهارچوب سرمايه گذاري انرژي پاک
33-FCPF:Forest Carbon Partnership Facility
تسهيلات مشاركت كربن جنگل
- 34-CPF:Carbon partnership Facility
تسهيلات مشاركت جنگل
- 35- WTO:World Tourism Organization
سازمان جهاني توريسم
- 36- UNIDO:United Nations Industrial Development Organization
سازمان توسعه صنعتي ملل متحد
- 37- WEP:World Food Program
برنامه جهاني غذا
- 38- ICAO: International civil-Aviation organization
سازمان بين المللي هواپيمايي كشوري
- 39- IMO: International Maritime Organization
سازمان بين المللي دريانوردي
- 40-IMF: International Monetary Fund
صندوق بين المللي پول

تغییرات آب و هوایی موضوعی است که در چند سال اخیر نگرانی های زیادی را در محافل جهانی بوجود آورده است. بحران تغییرات آب و هوایی تأثیرات مخربی را بر محیط زیست، اقتصاد، اجتماع و سایر ابعاد زندگی بشری داشته است. به عبارت دیگر اکنون این نگرانی وجود دارد که تراکم گازهای گلخانه ای در اتمسفر بر آب و هوای جهان تأثیر گذار باشد به نحوی که این تراکم از فعالیت انسان بوجود آمده و اکنون در سطحی قرار دارد که به اعتقاد برخی بیشترین خسارت را به زندگی انسانها وارد می کند. درچنین زمانی عملکرد یک جانبه کشورها به صورت حاکمیت های مستقل در کاهش گازهای گلخانه ای نه معقول است و نه مؤثر. بنابراین بی دلیل نیست که کشورها تمایل به واکنش بین المللی به پدیده مذکور دارند^۱.

در این میان آنچه به ذهن می رسد یافتن و ایجاد یک نظام حقوقی برای متعهد کردن دولتهایی است که در شکل گیری این بحران نقش داشته اند. به دیگر سخن تأثیر تغییرات آب و هوایی بر زندگی بشری توجیه گر این نیاز است که تعدیل این تغییرات باید به عنوان هسته اصلی هر نظام حقوقی مرتبط با مسئله در نظر گرفته شود. حال این تعدیل باید از جانب کشورها به صورت کل صورت گیرد. البته باید گفت کشورهای صنعتی نقش بیشتری را در شکل گیری بحران داشته اند و دارند. بنابراین نظام حقوقی که این کشورها را ملزم به کاهش انتشارات گازهای گلخانه ای کند به عنوان پیروزی جامعه بین المللی در حل این بحران مثل سایر بحرانها در نظر گرفته خواهد شد.

اکنون به رغم ازمنه قدیم که هیچ سازمان یا ارگانی در نتیجه توافق کشورها به وجود نیامده بود، سازمان ملل که حاصل توافق جمعی کشورها می باشد در زمینه ایجاد نظام حقوقی برای جلوگیری از تأثیرات مخرب تغییرات آب و هوایی نقش بسیار مهمی را ایفا می کند. نقش بسیار مهم از آن جهت که این سازمان سازمانی است با اهداف جهانشمول با نتایج غیر مستقیم برای دول عضو که این امر اهمیت فعالیت این سازمان را نشان می دهد.

سازمان ملل نقش خود را در این رابطه از طریق تدوین و تصویب کنوانسیونهای مرتبط با مسئله و یا بصورت صدور اعلامیه یا قطعنامه ایفا کرده است. ناکافی بودن این اقدامات سازمان ملل را بر آن داشت تا تعهدات الزام آورتری وضع کند تا جایی که در چند سال آینده بتواند اثرات بحران را به حداقل برساند. به همین دلیل در نشست سالانه مجمع عمومی در سال ۲۰۰۷ موضوع تغییرات آب و هوایی در دستور کار این اجلاس قرار گرفت که نهایتاً به جهت

1-ANDREW HURRELL AND BENEDIT KINGSBURY.(1992). The International Politics of the Environment.Clarendon press. oxford . P,254

فنی و تخصصی بودن مسئله و نیز به دلیل پیچیدگی و طولانی بودن مذاکرات مربوطه موضوع به اجلاس ویژه ای که در بالی آندونزی برگزار شد احاله داده شد.

در تعریف پدیده تغییرات آب و هوایی کنوانسیون سازمان ملل راجع به تغییرات آب و هوایی که در سال ۱۹۹۲ تصویب شد تعریف زیر را ارائه می دهد کنوانسیون در بند ۲ ماده ۱ تغییرات آب و هوایی را تغییراتی می داند که بطور مستقیم یا غیر مستقیم به فعالیت انسان نسبت داده میشود به نحوی که ترکیب یا شکل جو جهان را علاوه بر نوسان طبیعی آب و هوا که در طول دوره های مشابهی روی دهد تغییر داده است.^۲

کشورهای شرکت کننده در اجلاس بالی که در سال ۲۰۰۷ برگزار شد تعریف فوق را با توجه به ارزیابی های علمی جدید از پدیده تغییرات آب و هوایی که توسط هیأت بین الدولی راجع به تغییرات آب و هوایی ارائه شده است تفسیر می کنند. در واقع کشورهای صنعتی حاضر در اجلاس بالی که آنچنان تمایلی در خصوص به عهده گرفتن تعهدی دال بر کاهش انتشار گازهای گلخانه ای ندارند از یک طرف نقش کشورهای جهان سوم و در حال توسعه را در ایجاد بحران یاد آور می شوند و از طرف دیگر عوامل طبیعی را در ایجاد پدیده مذکور دخیل می دانند.

در هر صورت اجلاس بالی مهمترین گام سازمان ملل در چند دهه اخیر به منظور مقابله بین المللی با پدیده مذکور به حساب می آید که با وجود چالشی ها و اختلاف نظر اعضا در کل موفقیت بزرگی محسوب می شود که در ادامه نتایج این اجلاس مورد بحث قرار خواهد گرفت . در این رساله از دو بعد به رویکرد حقوقی سازمان ملل در جلوگیری از تغییرات آب و هوایی پرداخته می شود اول از جهت عملکرد سازمان در جلوگیری از پیدایش مسئله فوق الذکر و دوم از جنبه عملکرد سازمان در جلوگیری از اثرات این بحران. سازمان ملل در هر دو بعد قضیه اقداماتی را انجام داده است که به تفصیل به آن پرداخته خواهد شد .

رویکرد حقوقی سازمان ملل با توجه به ابعاد فوق الذکر از آنجا اهمیت می یابد که در قیاس با مضرات محدودی که بوسیله موافقتنامه های محیط زیست موجود به آنها پرداخته شده است تخریبی که از گرمایش زمین عاید بشر می شود فراتر از مضراتی است که بوسیله عملکرد سابق انسان بوجود آمده است . بنابراین دلیل محکمی برای اقدام در زمان کنونی وجود دارد . گازهای گلخانه ای که عامل اصلی چنین بحرانی شده اند باید هر چه زود تر سیر نزولی انتشار پیدا کنند و از سوخته های فسیلی که عامل عمده انتشار این گازها هستند جلوگیری شود و سوخته های جایگزین آن هر چه زودتر مشخص شود.^۳

2- UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE.1992 at:
<<http://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>>

3-ANDREW HURRELL.op.cit.pp.168-169

واکنش جامعه بین المللی به پدیده تغییرات آب و هوایی از طریق سازمان ملل حکایت از اهمیت بسیار بالای پدیده مذکور دارد. تحقیقات به عمل آمده نشان می دهد در طول چند سال اخیر خسارات بسیار زیادی که ناشی از این پدیده است به بار آمده که مهمترین آنها سونامی اندونزی ، طوفان کاترینا در ایالات متحده و سیل در بنگلادش می باشد که علاوه بر اینها حوادث دیگری نیز اعم از خشکسالی در آفریقا و بارش شدید باران در سایر مناطق نیز به بار آمده است.

واکنش شورای امنیت برای اولین بار در سال ۲۰۰۷ گواه اهمیت بسیار زیاد بحران تغییرات آب و هوایی بوده است که بسیار قابل تامل است، زیرا شورای امنیت که وظیفه حفظ صلح و امنیت بین المللی را دارد اکنون با یک پدیده زیست محیطی مواجه است که صلح و امنیت بین المللی را به مخاطره انداخته است.

تغییرات نامطلوب آب و هوایی به شدت حیات جانداران ساکن اقیانوسها را تهدید می کند. پلانکتون ها که مهمترین جانداران ساکن اقیانوسها هستند با کاهش رشد مواجه شده اند. از آنجایی که رشد پلانکتون ها انتشار گاز دی متیل سولفید (DMS) را در بر دارد و این گاز با ورود به اتمسفر باعث شکل گیری توده های ابر می شود بنابراین این با مرگ پلانکتون ها نه تنها چرخه غذایی موجودات ساکن اقیانوس ها مختل می شود ، بلکه با کاهش انتشار گاز دی متیل سولفید در اتمسفر شکل گیری ابرها کاهش می یابد که این امر باعث خشکسالی و افزایش دمای کره زمین می شود .

الیور نیککتیز یکی از پژوهشگران دانشگاه نیو مکزیکو ، یکی از شاخص ترین عوامل افزایش دمای کره زمین را انتشار بیش از حد گازهای گلخانه ای می داند که این خود تغییرات نامطلوب را در اکوسیستم آبی ایجاد کرده است . بنابراین مرگ یا تکثیر پلانکتونها می تواند شاخصی برای سنجش آلودگی هوا یا سلامت باشد و کنترل تولید گازهای گلخانه ای و دی اکسید کربن مقدماتاً باعث کاهش دمای آنها شده و در مرحله بعد این امر منجر به کاهش دمای کره زمین و حیات موجودات آبی خواهد شد^۴.

علاوه بر تاثیرات مضر فوق ، در خصوص تاثیر پدیده تغییرات آب و هوایی در زندگی انسانها بطور مستقیم ، مدیر کل سازمان بین المللی مهاجرت (IOM) هشدار داد که تغییرات آب و هوایی در جهان می تواند در آینده به بی خانمانی میلیونها نفر از ساکنان کره زمین منجر شود. بر اساس گزارشی که از سوی سازمان بین المللی مهاجرت منتشر شده است تا سال

تغییرات آب و هوایی و تاثیر آن بر پلانکتونها.رك :

4-<http://iranagri.blogfa.com/post-14.aspx>

۲۰۲۵ میلادی بر اثر تغییرات آب و هوایی ۲۰۰ میلیون نفر در سراسر جهان بی خانمان و یا مجبور به مهاجرت و پناهنده خواهند شد.^۵

نظر به اهمیت موضوع بحران تغییرات آب و هوایی است که تمامی مجامع بین المللی در چند سال اخیر عمده فعالیت و مذاکرات خود را بر روی پدیده مذکور متمرکز کرده اند. برای مثال سازمان ملل از سالها قبل با تصویب کنوانسیون و اعلامیه های مربوطه نقش بسیار مهمی را ایفا کرده است یا گروه G8 که متشکل از ۸ کشور آلمان، ایتالیا، انگلستان، ایالات متحده آمریکا، ژوسیه، چین، کانادا و فرانسه است تلاشهای بسیار مهمی را آغاز نموده است. در سال ۲۰۰۵ که انگلستان ریاست دوره های گروه G8 را بر عهده داشت این موضوع مطرح شد. تونی بلر نخست وزیر بریتانیا اظهار داشت آفریقا و تغییرات آب و هوایی موضوعات اصلی اجلاس G8 در سال ۲۰۰۵ است. به گفته تونی بلر تغییرات آب و هوایی احتمالاً مهمترین مسئله فراروی جامعه جهانی خواهد بود. در این اجلاس ۸ کشور صنعتی مذکور برای اولین بار به توافقی دست یافتند مبنی بر اینکه فعالیت انسان در گرمایش زمین تأثیر مستقیم دارد و نیز به این توافق رسیدند که انتشار گازهای گلخانه ای، کاهش، قطع و نهایتاً سیر معکوسی به خود گیرد.^۶

نشست گروه G8 در سال ۲۰۰۶ نیز در روسیه به دور از بحث تغییرات آب و هوایی نبود. در این اجلاس که در شهر سن پترزبورگ برگزار شد ۸ کشور صنعتی به تعهدات مقرر در نشست سال ۲۰۰۵ مجدداً تاکید کردند همچنین نسبت به تعهدات خود در قبال کنوانسیون سازمان ملل راجع به تغییرات آب و هوایی و به هیات بین الدولی تغییرات آب و هوایی بیان تعهد کردند و وظیفه خود را کاهش انتشار گازهای گلخانه ای به حدی معقول دانستند.^۷

در نشست سال ۲۰۰۷ که در آلمان برگزار شد آلمان که در نشست سال قبل در روسیه علاقه زیادی در خصوص بحث و مذاکره درباره تغییرات آب و هوایی داشت در اجلاس ۲۰۰۷ نهایت تلاش خود را در این زمینه به نمایش گذاشت. آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان در نشست سال ۲۰۰۷ گفت گروه G8 در چهار چوب سازمان ملل مذاکراتی را درباره یک جایگزین برای پروتکل کیوتو تا اواخر سال ۲۰۰۹ انجام خواهد داد. همچنین آنگلا مرکل کاهش انتشار

تغییرات آب و هوایی موجب جابجا شدن میلیونها نفر می شود. رک:

5- http://www.aftab.ir/news/2008/mar/28/c4c1206704984_social_enviroment.php

6-G 8 Gleneagles 2005. at:<<http://www.g8.gov.uk/>>

7- Global Energy Security. at:< <http://en.g8russia.ru/docs/11.html>>

گازهای گلخانه ای را به میزان ۵۰٪ تا سال ۲۰۵۰ یاد آور شد و آن را جزو مسائل توافق شده بیان کرد^۸.

نظر به اینکه گروه G8 که متشکل از ۸ کشور صنعتی جهان است خود بیشترین انتشار گازهای گلخانه ای را تا کنون انجام داده است و تصمیماتی که در خصوص تغییرات آب و هوایی اتخاذ می کند از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است به همین دلیل مختصری از تصمیمات و اقدامات انجام شده در این بخش بیان شد. بنابراین به نظر می رسد در اجلاس سال ۲۰۰۸ که در ژاپن برگزار می شود موضوع تغییرات آب و هوایی از مهمترین مباحث مطرح در اجلاس باشد.

علاوه بر گروه G8 که در این راستا اقداماتی را انجام داده است سایر سازمانها نیز که در بخشهای بعد به آن پرداخته خواهد شد نقش مهمی را ایفا کرده اند از جمله مهمترین آنها سازمان ملل است که نظر به اهمیت موضوع یک گروه ویژه را مامور مطالعه جوانب قضیه کرده است و کنوانسیون، پروتکل و اعلامیه هایی را در این راستا تدوین و تصویب کرده است.

8- G8 leaders agree to climate deal.at:< <http://news.bbc.co.uk>>

قسمت اول: علل و عوامل پیدایش پدیده تغییرات آب و هوایی و چگونگی موضع حقوق بین الملل

مقدمه

به طور طبیعی آب و هوا پیوسته به دلایل طبیعی تغییر پیدا می کند. عوامل طبیعی این تغییر شامل تغییرات جزئی^۹ در تابش خورشید^{۱۰}، فوران آتشفشان^{۱۱} که از پوسته زمین این امر تحقق می یابد و نهایتاً تغییرات طبیعی خود سیستم آب و هوایی می باشد. عوامل مذکور عوامل طبیعی موثر در تغییرات آب و هوایی هستند اما عوامل غیر طبیعی که بیشتر ناشی از فعالیت انسان است سهم بیشتری را در ایجاد پدیده دارد. اکنون این امر پذیرفته شده است که انتشار گازهای گلخانه ای که ناشی از فعالیت انسان است نقش اساسی تری را بازی می کند^{۱۲}. عامل غیر طبیعی در واقع اشاره به فعالیت انسان در انتشار گازهایی دارد که غلظت و تراکم گازهای گلخانه ای را افزایش می دهد.

در واقع تغییرات آب و هوایی از دو عامل طبیعی و غیرطبیعی نشأت گرفته است. این عوامل نیروهای آب و هوا^{۱۳} خوانده می شود. البته تغییر در شاخصه های چرخش زمین را نیز باید به عوامل طبیعی افزود.

زمین، تابش نور خورشید را که منبع مهم انرژی می باشد و همچنین بر آب و هوا تأثیر می گذارد جذب میکند. حدود یک سوم این تابش خورشید به فضا برگردانده یا منعکس می شود. باقیمانده نیز بوسیله قسمتهای مختلف سیستم آب و هوا که شامل: اتمسفر، اقیانوسها، یخچال، زمین و اشکال گوناگون حیات است جذب می شود. در واقع یک روند تعادلی میان تشعشع آزاد شده از خورشید و دریافت انرژی خورشیدی وجود دارد و هر گونه تغییر در عواملی که به این پروسه بازیافت و دریافت انرژی اثر بگذارد آب و هوا را متغیر می کند.^{۱۴}

به عبارت دیگر تغییرات آب و هوایی یک نوسان دراز مدت در اعتدال هوا می باشد. اعتدال هوا شامل اعتدال بارندگی و اعتدال کیفیت وزش هوا می باشد تغییرات آب و هوایی شامل

^۹ - fractional change

^{۱۰} - solar radiation

^{۱۱} - volcanic eruption

^{۱۲} - climate change.at: <http://ec.europa.eu/environment/climat/home_en.htm>

^{۱۳} - climate forcings

^{۱۴} - The Green lane: climate change-overview.
at: <http://www.ec.gc.ca/climate/overview_factors_e.html>